

PŘEDKLÁDACÍ ZPRÁVA

k návrhu na sjednání Dohody mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o zlepšení dodržování daňových předpisů v mezinárodním měřítku a s ohledem na právní předpisy Spojených států amerických o informacích a jejich oznamování obecně známé jako Foreign Account Tax Compliance Act

I. Zhodnocení vztahu se Spojenými státy americkými a souladu sjednání Dohody mezi Českou Republikou a Spojenými státy americkými o zlepšení dodržování daňových předpisů v mezinárodním měřítku a s ohledem na právní předpisy Spojených států amerických o informacích a jejich oznamování obecně známé jako Foreign Account Tax Compliance Act se zahraničně politickými zájmy České republiky

Spojené státy americké (dále jen „Spojené státy“) představují pro Českou republiku jednoho z nejdůležitějších spojenců. Vzájemné vztahy jsou plně funkční, pevné, napříč sektorálními politikami. Živé jsou rovněž kontakty občanské společnosti.

Relace se Spojenými státy je založena na spolupráci v rámci tří pilířů. Jedná se o pilíř bezpečnostně-obranný, hospodářský pilíř a pilíř společných hodnot - lidská práva a demokratická transformace.

Spolupráce probíhá jak na bilaterální bázi - zejména sektorová spolupráce, tak i na bázi multilaterální – mimo jiné spolupráce v rámci NATO. Důležitou součástí vzájemných vazeb je i dvoustranná spolupráce v třetích zemích.

Sjednání Dohody o zlepšení dodržování daňových předpisů v mezinárodním měřítku a s ohledem na právní předpisy Spojených států amerických o informacích a jejich oznamování obecně známé jako Foreign Account Tax Compliance Act (dále jen „Dohoda“) je v souladu se zahraničně-politickými zájmy České republiky, neboť jakákoliv jiná varianta by byla pro Českou republiku nevýhodná.

II. Zdůvodnění účelnosti uzavření Dohody

V roce 2010 přijaly Spojené státy zákon o souladu zahraničních účtů s daňovými předpisy - „Foreign Account Tax Compliance Act“ (dále jen „zákon FATCA“). Ministerstvo financí vládě předložilo informaci, v níž rozebralo dopady tohoto zákona a nastínilo, jak může Česká republika na zákon FATCA reagovat a dále postupovat. Vláda schválila usnesením č. 919/2012 tzv. „mezivládní přístup“ a rozhodla sjednat se Spojenými státy Dohodu, která by účinky zákona na finanční instituce v České republice zmírnila.

Rozhodnutí vlády vychází ze skutečnosti, že Spojené státy začnou v každém případě od určitého data (aktuálně platné je datum 1. ledna 2015) uplatňovat na zahraniční finanční instituce, tj. i v České republice, srážkovou daň ve výši 30 %, pokud nebudou v souladu se zákonem FATCA oznamovat účty vedené americkým osobám. Česká republika má v zájmu

finančních institucí v České republice připravit legislativu reagující na zákon FATCA a umožnit těmto institucím shromažďovat údaje o amerických osobách a tyto údaje předávat americké daňové správě („Internal Revenue Service“, dále jen „IRS“). Při mezivládním přístupu za uzavření Dohody se budou informace předávat do Spojených států prostřednictvím Finanční správy České republiky, což je rovněž v souladu s návrhem na společný standard pro automatickou výměnu informací.

Ministerstvo financí připravilo návrh směrnice pro jednání o Dohodě podle tzv. „recipročního modelu“ vytvořeného Spojenými státy po dohodě s Velkou Británií, Německem, Francií, Itálií a Španělskem. Směrnice byla schválena usnesením vlády č. 331/2013. Následně byla v červnu roku 2013 zahájena expertní jednání o návrhu Dohody a text návrhu Dohody expertně dojednán 4. února 2014.

Hlavní přínos Dohody spočívá v jednotném řešení pro finanční instituce v rámci celé České republiky, což povede ke snížení jejich administrativních nákladů, v posunu data, od kterého bude účinné ustanovení o srážkové dani ve vztahu k finančním institucím v České republice, dále např. ve skutečnosti, že finanční instituce v České republice, které plní svou oznamovací povinnost, nebudou nuceny srážet daň nespolupracujícímu majiteli účtu nebo mu zrušit účet (pokud IRS obdrží informace o tomto účtu), ve zvýšení hranice stanovené pro určení ovládací osoby z 10 % na 25 % v souladu s doporučeními Finanční akční pracovní skupiny – FATF, ve vyjednání dalších neoznamovaných produktů a stále otevřené možnosti vyjednat v případě změny české sektorové legislativy další neoznamující instituce nebo produkty.

Zároveň Dohoda umožní české finanční správě pravidelně na základě automatické výměny získávat od IRS údaje o českých daňových rezidentech majících účty u finančních institucí ve Spojených státech. Obšírné zdůvodnění přínosu uzavření Dohody (včetně srovnání s přínosem dalších možných postupů) a důvody pro její uzavření obsahuje výše zmíněná informace pro vládu.

Z mezinárodního hlediska Česká republika sjednáním Dohody deklaruje svoji aktivní účast v procesu vytváření mezinárodního systému výměny informací za účelem boje proti daňovým únikům. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že dvoustranné dohody uzavřené k implementaci zákona FATCA (dále jen „dohody FATCA“) se rychle staly inspirací pro Organizaci pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“) a Evropskou unii (dále jen „EU“) a jsou vnímány jako vzorový právní nástroj přispívající k efektivní správě daní reflektující globální ekonomiku. Jak návrh OECD společného standardu automatické výměny informací v oblasti daní, tak návrh EU novely směrnice o správní spolupráci v oblasti daní prakticky přebírají principy a postupy ze vzorové dohody FATCA (tzv. „modelu I IGA“). Cílem těchto snah (tj. globální standardizace automatické výměny informací) je vyloučení současné praxe, kdy je problém daňových úniků pouze přesouván z jednoho státu na druhý. Dohoda by měla v České republice odstartovat zavedení procedur, které by měly být po přijetí právních nástrojů v OECD a EU pouze rozšířeny o oznamování a přijímání finančních informací o nerezidentech dalších států a o účtech českých rezidentů v těchto smluvních/členských státech.

III. Charakteristika přejímaných závazků

Na základě Dohody si budou Česká republika a Spojené státy každoročně automaticky vyměňovat informace o účtech rezidentů (a v případě Spojených států také amerických občanů) **druhé smluvní strany vedených jejich finančními institucemi**. Tyto informace budou zjišťovat finanční instituce a budou je oznamovat daňové správě svého státu. Následně budou informace vyměňovány mezi daňovými správami smluvních stran. Finanční

instituce v České republice budou informace zjišťovat na základě postupů „due diligence“ (postupy náležité péče), které jsou podrobně popsány v příloze I Dohody.

Pojem **finanční instituce** zahrnuje schovatelskou, depozitní, investiční entitu a specifikovanou pojišťovnu. Finanční institucí se rozumí nejen klasické finanční instituce jako banky, obchodníci s cennými papíry, stavební spořitelny, družstevní záložny, pojišťovny, investiční fondy atd., ale vzhledem k úpravě v novém občanském zákoníku např. i svěřenské fondy. Dohoda je založena na teritoriálním principu, proto pojem česká finanční instituce nebo americká finanční instituce zahrnuje i pobočku finanční instituce, která není rezidentem, ale nachází se na území příslušné smluvní strany, naopak nezahrnuje pobočku finanční instituce se sídlem v České republice, resp. finanční instituce se sídlem ve Spojených státech, jestliže se pobočka nenachází na území příslušné smluvní strany.

Každá česká finanční instituce je **oznamující finanční institucí**, pokud nejde o finanční instituci, která je z hlediska daňových úniků nízkoriziková, a jako taková je uvedena nebo spadá do kategorie institucí vymezených v příloze II Dohody. Podle Dohody se všechny finanční instituce v České republice považují za vyhovující požadavkům zákona FATCA a každá z nich bude považována za spolupracující, pokud bude plnit své povinnosti vyplývající z Dohody a prováděcí vnitrostátní legislativy. Těmi budou zejména povinnost se registrovat, plnit prověřovací, zjišťovací a oznamovací povinnost. Česká republika oznámené informace předá ve stanoveném termínu Spojeným státům. Obecně mají smluvní strany povinnost vyměnit informace do 30. září roku následujícího po roku, ke kterému se informace vztahují.

Finanční instituce ovšem může být v důsledku neplnění povinností vyplývajících z Dohody vyňata z okruhu institucí a priori považovaných za vyhovující požadavkům zákona FATCA. Spojené státy by pak s takovou finanční institucí nakládaly jako s **neúčastníci se finanční institucí** a uplatňovaly by vůči ní srážkovou daň.

Podle Dohody se oznamují **údaje sloužící k identifikaci oznamující finanční instituce**: název a identifikační číslo (tj. v případě finanční instituce v České republice tzv. GIIN, které získá na základě registrace u IRS), dále údaje **k identifikaci oznamovaného účtu**, tj.: jméno/název, adresa a příslušné daňové identifikační číslo (dále jen „DIČ“) klienta, popř. osob, které klienta-entitu ovládají, a číslo účtu. Do roku 2017 není nutné za určitých podmínek oznamovat DIČ. Jak Česká republika, tak Spojené státy ale musí do začátku roku 2017 stanovit pravidla nutná pro získávání a oznamování DIČ. V případě českých rezidentů - fyzických osob, které nemají DIČ, budou Spojené státy oznamovat datum narození.

Vedle identifikace oznamující finanční instituce se podle Dohody oznamují **informace o oznamovaných účtech**: úroky, dividendy, účetní zůstatek, příjem z prodeje majetku a jiné příjmy vyplacené nebo připsané na oznamovaný účet, u některých pojistných produktů (životní pojištění) pak účetní zůstatek nebo kapitálovou hodnotu.

Uvedený rozsah informací, které má vyměňovat Česká republika za roky 2014 až 2016, postupně nabíhá. Spojené státy od počátku vyměňují všechny informace stanovené v Dohodě. Od roku 2017 (tj. za rok 2016) jsou vyměňovány informace o stavu účtu v úplném rozsahu a od roku 2018 (tj. za rok 2017) povinně včetně DIČ.

Článek týkající se výčtu informací vyměňovaných mezi smluvními stranami není zcela zrcadlový. Spojené státy neoznamují, na rozdíl od České republiky, účetní zůstatek nebo hodnotu účtu. Oznamují však hrubou výši úroků účtu, od které lze při znalosti obvyklé úrokové sazby odvodit výši zůstatku na účtu. Česká republika zase nemusí oznamovat účty nedosahující určitý limit (jde zejména o limit 50 000 USD pro zůstatky u většiny dříve existujících účtů fyzických osob a u depozitních účtů navíc i u nově založených účtů

fyzických osob - a o limit 250 000 USD u dříve existujících účtů entit, dokud zůstatek na účtu nebo hodnota nepřesáhne 1 mil USD). Spojené státy oznamují depozitní účet českého rezidenta – fyzické osoby, na který bude v kalendářním roce vyplacen hrubý úrok přesahující částku již 10 USD, a ostatní účty, jejichž majitelem je český daňový rezident a na něž je vyplácen příjem ze zdroje ve Spojených státech podléhající oznamování. Neoznamují ale informace týkající se depozitního účtu, jehož majitelem je právnická osoba, popř. entita.

V Dohodě je stanoven jednostranný závazek Spojených států prosazovat legislativu, která by umožnila dosáhnout ekvivalentní úrovně oznamování. Spojené státy budou poskytovat stejné (i z „uživatelského“ hlediska) informace o účtech českých klientů u amerických finančních institucí až po přijetí takové legislativy. Tento závazek je podepřen dalším ustanovením Dohody týkajícím se závazku smluvních stran spolupracovat na přizpůsobování podmínek Dohody společnému standardu pro automatickou výměnu informací v rámci OECD.

Dohoda upravuje **ochranu vyměňovaných informací** (mlčenlivost, využití jen pro uvedené účely, zveřejnění informací jen v rámci soudních řízení) odkazem na Smlouvu mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmů a majetku (sdělení MZV č. 32/1994 Sb., ve znění sdělení MZV č. 370/1999 Sb., dále jen „Smlouva o zamezení dvojího zdanění“).

Do září 2015 by měl být jak v České republice, tak ve Spojených státech ze strany druhého smluvního partnera prováděn „**screening**“ s cílem ujistit se, že druhá strana zavedla funkční infrastrukturu pro výměnu informací, přijala odpovídající právní předpisy a v praxi uplatňuje postupy a procesy zajišťující včasnou a přesnou výměnu informací a tyto postupy a procesy garantují ochranu informací. Část screeningu týkající se připravenosti české finanční správy na výměnu informací a funkčnosti a zabezpečení příslušné infrastruktury koncem léta 2014. Pokud by do konce září 2015 jedna ze smluvních stran písemně neoznámila, že zavedené ochranné mechanismy a infrastruktura pro provádění Dohody druhou smluvní stranou jsou dostačující, Dohoda pozbyde dnem 30. září 2015 platnosti.

Dohoda obsahuje jednostrannou **doložku nejvyšších výhod**, podle které se na české finanční instituce budou automaticky uplatňovat příznivější podmínky podle článku 4 nebo Přílohy I Dohody týkající se uplatňování zákona FATCA, které Spojené státy poskytly nebo v budoucnu poskytnou kterékoli třetí straně, se kterou uzavřou Spojené státy smlouvu za stejných smluvních podmínek.

Příloha I stanoví **postupy „due diligence“** pro zjišťování informací o účtech (postupy náležité péče) podléhajících oznamovací povinnosti ve Spojených státech a pro určení, zda nejde o neúčastníci se finanční instituci, nebo o pasivní nebo aktivní tzv. NFFE (tj. zejména neamerickou entitu, která není zahraniční finanční institucí). Přičemž do určité výše úhrnných prostředků na účtu (zůstatky nebo hodnoty na účtech jedné osoby nebo entity se sčítají) není nutné účet prověřovat. Postupy prověřování jsou přísnější v případech zůstatků/hodnot na účtu s vysokou hodnotou. Rovněž je postup rozlišen podle toho, zda se jedná o dříve existující účet, nebo účet založený po 1. červenci 2014. V určitých případech mohou finanční instituce spoléhat na informace získané postupy stanovenými na základě legislativy pro boj proti praní špinavých peněz.

Příloha II stanoví **druhy účtů/produktů, které nemusí být oznamovány** (část V) a kategorie subjektů, které nemusí oznamovat. Jedná se o tzv. **osvobozené skutečné vlastníky** (veřejnoprávní subjekty typu stát, centrální banka, mezinárodní instituce – část I), různé typy zaměstnaneckých penzijních fondů – část II), případně subjekty nebo produkty jimi zřízené nebo vlastněné (část II body D a E) a dále tzv. „**deemed compliant**“ **instituce** (část III a IV), které Spojené státy budou považovat za splňující kritéria zákona FATCA, kam

patří různé typy nízkorizikových finančních institucí, které vyhovují podmínkám stanoveným v příloze. Co se týče kategorií „deemed compliant“ institucí, jedná se zejm. o finanční instituce s místní klientelou, místní banky, finanční instituce s pouze nižší hodnotou účtů, kvalifikované vydavatele kreditních karet, některé investiční entity (svěčenství dokumentované správcem, sponzorovanou investiční entitu, sponzorovaný investiční fond, investiční poradce a investiční manažery). Finanční instituce bude sama posuzovat, a v případě finančních institucí s místní klientelou provádět každoročně k určitému datu test, zda (nadále) spadá do některé z těchto kategorií. Výjimky týkající se kategorií „deemed compliant“ institucí budou moci být českými subjekty využity jen zřídka. U finanční instituce, která se zaměřuje na místní klienty (část III bod A) se vyžaduje, aby neposkytovala služby v zahraničí a aby neměla mateřskou ani dceřinou společnost umístěnou v zahraničí, což většina českých finančních institucí nesplňuje. Eventuálně by do této kategorie mohly fakticky (tj. ne na základě podmínek stanovených právním předpisem) spadat některé stavební spořitelny a družstevní záložny. V oblasti fondového podnikání by se mohlo jednat o samosprávné investiční fondy, a to zejména, půjde-li o fondy kvalifikovaných investorů. Využitelná může být pro fondy kvalifikovaných investorů i výjimka podle části III bodu E, za předpokladu, že do fondu kvalifikovaných investorů investují pouze osoby podle bodů I a II (osvobození skuteční vlastníci). Avšak s ohledem na omezený okruh těchto osob podle částí I a II se bude opět jednat spíše o výjimečné použití.

Podle části V Přílohy II jsou z režimu oznamování mj. vyňaty i penzijní produkty poskytované v České republice. Jedná se zejména o produkty poskytované penzijními společnostmi, kdy důchodové spoření podle zákona č. 426/2011 Sb. a penzijní připojištění provozované prostřednictvím transformovaného fondu podle zákona č. 427/2011 Sb. a zákona č. 42/1994 Sb. jsou vyňaty zcela. To znamená, že údaje týkající se účastníků těchto systémů a prostředků na jejich účtech nemusí být penzijními společnostmi oznamovány.

V systému doplňkového penzijního spoření podle zákona č. 427/2011 Sb. jsou z režimu oznamování vyňaty některé smlouvy, a to ty, u nichž je výše zaplacených příspěvků účastníka za kalendářní rok rovna nebo nižší než 50 000 EUR a zároveň, jejichž účastník má trvalé bydliště v České republice nebo bydliště v některém členském státě EU. Odlišný přístup k tomuto produktu, než k výše zmíněným penzijním produktům, je dán jeho konstrukcí, která umožňuje mimořádné příspěvky účastníka a dřívější ukončení smlouvy s výplatou odbytného.

Z režimu oznamování je s určitými podmínkami vyňato i soukromé životní pojištění podle zákona č. 586/1992 Sb., které lze v České republice rovněž řadit mezi penzijní produkty. Pokud soukromé životní pojištění splňuje podmínky zákona o daních z příjmů, celkové zaplacené pojistné za kalendářní rok je rovno nebo nižší než 50 000 EUR (vztahuje se i na jednorázové pojistné) a pojistník, který je poplatníkem podle uvedeného zákona, má bydliště v České republice nebo ve členském státě EU, nepodléhá taková smlouva oznamovacím povinnostem stanoveným v Dohodě.

Z důvodu flexibility Spojené státy požadovaly, aby Příloha II mohla být změněna na základě vzájemného písemného rozhodnutí nebo ujednání příslušných orgánů České republiky a Spojených států. Podle Přílohy II jakékoli takové doplnění nebo vypuštění textu nabude účinnosti k datu podpisu vzájemného písemného rozhodnutí nebo ujednání, nebude-li v něm stanoveno jinak. Nicméně podle článku 9 Dohody tvoří Přílohy její nedílnou součást. Vzhledem ke skutečnosti, že Dohoda je sjednávána jako smlouva prezidentského typu, Česká republika bude muset v takovém ujednání výslovně dojednat, že ujednání nabývá platnosti až okamžikem ratifikace prezidentem České republiky, pokud nebude nalezeno jiné legislativní řešení.

Česká republika dojednala k Dohodě se Spojenými státy navíc tzv. **Prohlášení o porozumění** (dále jen „Prohlášení“). Prohlášení nemá charakter mezinárodní smlouvy, vyjadřuje ale vůli stran jak vykládat, popř. uplatňovat některá ustanovení Dohody. Jeho obsahem je především vyjasnění vztahu Dohody k některým článkům Smlouvy o zamezení dvojího zdanění a podmíněný posun data pro první povinnost oznamování s ohledem na případné prodlevy při legislativním procesu, tj. ratifikaci Dohody a přijímání prováděcího předpisu.

Prohlášení upřesňuje, že postup podle článku „Řešení případů dohodou“ Smlouvy o zamezení dvojího zdanění není Dohodou dotčen. Dále Prohlášení výslovně cituje část článku „Výměna informací a pomoci v oblasti správy“ Smlouvy o zamezení dvojího zdanění, který se týká ochrany, využití a zveřejňování vyměňovaných dat.

Nejpřínosnějším ustanovením Prohlášení je podmíněné posunutí data, od kterého mají být požadované informace IRS poskytovány, a ze strany Spojených států slib posečkat se srážením jako sankce za neoznamování. Česká republika by případně poprvé oznamovala v roce 2016. Data by v takovém případě musela být poskytnuta zpětně i za rok 2014. Na základě tohoto posunu by se rovněž mělo stát obsoletním ustanovení o pozbytí platnosti Dohody v případě, že nebude přijata vyhovující prováděcí legislativa a na české straně připravena infrastruktura pro výměnu informací.

Dále smluvní strany souhlasně prohlašují, že českým DIČ se rozumí jakýkoli identifikátor sloužící pro daňové účely (např. půjde o rodné číslo u fyzických osob, které nejsou podnikateli – např. studentů).

Jde sice o mezinárodně právně nezávazný dokument, ale lze očekávat, že z americké strany je vůle jej dodržet. Vzhledem k délce legislativního procesu v České republice se může ukázat Prohlášení jako velmi užitečné. Obdobný dokument uzavřely k dohodě FATCA také např. Německo, Norsko, Nizozemí.

Příslušné orgány smluvních stran mohou podle Dohody uzavřít také prováděcí dohodu (memorandum), kterou stanoví podrobně postupy pro automatickou výměnu a pravidla a postupy pro vzájemné oznamování a vynucování povinností vyplývajících z Dohody. Česká finanční správa se sjednáním prováděcí dohody počítá.

IV. Uplatňování Dohody podle právního řádu České republiky

Z hlediska právního řádu České republiky má Dohoda charakter tzv. prezidentské smlouvy. Po její ratifikaci prezidentem republiky se Dohoda stane součástí českého právního řádu a bude mít přednost před zákonem v případě, že s ní zákon bude v rozporu.

K provedení Dohody musí být změněn český právní řád a co nejdříve přijat zákon (dále jen „lex FATCA“, v současnosti je návrh lex FATCA projednáván v komisích vlády ČR a Parlamentu ČR bude předložen nejpozději v září 2014) a příslušné prováděcí předpisy, které zejména uloží finančním institucím v České republice zjistit (na základě prověřování), zda vedou účty, které musí být podle Dohody oznámeny IRS. Zákon dále umožní finančním institucím v České republice shromažďovat údaje týkající se jejich klientů a tyto údaje oznamovat pověřenému správci daně (Specializovanému finančnímu úřadu). **Povinnost zpracovávat (zejm. shromažďovat a oznamovat) požadované údaje je nutné uložit finančním institucím zákonem, aby se při sběru informací nedostaly do rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a do rozporu se svými příslušnými sektorovými zákony.**

Postupy prověřování a zjišťování účtů podléhajících oznamování jsou dostatečně upraveny v Dohodě.

Co se týče organizačního zajištění provádění závazku vyměňovat informace, samotnou mezinárodní výměnu informací bude provádět Generální finanční ředitelství stejně jako ostatní automatickou výměnu informací podle zákona č. 164/2013 Sb., o mezinárodní spolupráci při správě daní a o změně dalších souvisejících zákonů, ve znění zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb. (dále jen „zákon o mezinárodní spolupráci“). Zákon o mezinárodní spolupráci, resp. daňový řád, bude subsidiárně použitelný pro všechny související procedurální otázky související s oznamováním podle Dohody. Na základě lex FATCA bude Generální finanční ředitelství, resp. Finanční správa České republiky oprávněna od IRS finanční informace přijímat a zároveň mu tímto zákonem bude stanovena povinnost údaje oznámené českými finančními institucemi IRS zasílat.

V. Dopad provádění Dohody na státní rozpočet

Výše dopadu na státní rozpočet je závislá především na výši počátečních nákladů nutných na zavedení systému výměny informací se Spojenými státy, popř. přizpůsobení stávajících systémů (např. existujících na základě legislativy Evropské unie). Generální finanční ředitelství, které bude na straně České republiky sjednanou Dohodu provádět, odhaduje počáteční náklady na 25 miliónů českých korun, které budou jednorázově použity na investice do modulu informačního systému finanční správy, který bude využívat technologické standardy stávajícího systému a bude součástí centrální komponenty systému ADIS.

Z dlouhodobého hlediska pak výše dopadů na státní rozpočet závisí také na celosvětovém rozšíření této formy výměny informací. Získáním finančních informací v rámci globální sítě, pokud se zapojí i jurisdikce, kam se peníze ve velké míře ukrývaly, se může situace v oblasti daňových úniků zásadním způsobem změnit. Sjednání Dohody tak nepředstavuje pozitivní dopad na státní rozpočet pouze z hlediska skutečně doměřené daňové povinnosti, případně počtu trestních oznámení podaných na základě informací získaných od americké daňové správy o českých daňových rezidentech, ale také s ohledem na její preventivní působení na daňovou morálku společnosti.

VI. Zhodnocení souladu Dohody s ústavním pořádkem a ostatními součástmi právního řádu České republiky, se závazky vyplývajícími z členství České republiky, se závazky převzatými v rámci jiných platných smluv a s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva

Z hlediska právního řádu České republiky má Dohoda charakter tzv. prezidentské smlouvy ve smyslu článku 49 ústavního zák. č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“), neboť se dotýká práv a povinností českých finančních institucí a jednotlivých osob, o nichž budou informace vyměňovány, resp. ve vztahu, k jejichž daňové povinnosti bude prováděna mezinárodní spolupráce. Při případném rozporu bude mít Dohoda, v souladu s ustanovením článku 10 Ústavy, přednost před zákonem. K provedení Dohody musí být přijata nová právní úprava, jež by měla nabýt účinnosti optimálně 31. prosince 2014.

Česká republika má v současnosti se Spojenými státy uzavřenu Smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Na základě jejího čl. 27 již probíhá mezi smluvními stranami výměna informací v oblasti daní. Smlouva o zamezení dvojího zdanění sice automatickou výměnu

umožňuje, ale rozsah vyměňovaných informací je užší. Dohoda odkazuje na Smlouvu o zamezení dvojího zdanění především s ohledem na ochranu vyměňovaných informací.

V rámci OECD zástupci členských zemí vyjádřili zájem na globálním sjednocení existujících mechanismů mezinárodní výměny informací v daňové oblasti. Pět velkých států ohlásilo záměr vytvořit na základě modelové dohody k implementaci zákona FATCA standard pro automatickou výměnu informací o finančních účtech (dále jen „pilotní projekt“). V návaznosti na pilotní projekt byla vytvořena skupina tzv. „Early adopters group“, která dnes čítá již 44 států (a 10 britských závislých a zámořských území), které se snaží připravit na přijetí závazku automaticky vyměňovat informace o účtech po vzoru dohod FATCA. Základ globálního standardu pro automatickou výměnu informací tvoří Modelová dohoda příslušných orgánů (Model Competent Authority Agreement) a společný standard pro oznamování a postupy prověřování (Common Reporting Standard), spolu s komentářem, které byly v červenci 2014 schváleny Radou OECD.

Evropská unie již dříve doporučila členským státům uzavřít se Spojenými státy dohody podle modelu I IGA. V současnosti je ve výborech EU projednáván návrh novely směrnice o správní spolupráci (č. 2011/16/EU), který se velice silně inspiroje výše zmíněným globálním standardem pro výměnu informací jak co do rozsahu vyměňovaných informací, tak co do rozsahu a postupů jejich zjišťování.

Dohoda bude zcela v souladu s ústavním pořádkem a ostatními součástmi právního řádu České republiky okamžikem přijetí zákona – lex FATCA, je v souladu se závazky vyplývajícími z členství České republiky v Evropské unii, se závazky převzatými v rámci jiných platných smluv a s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva.

VII. Podpis a vstup Dohody v platnost

Dohoda byla podepsána smluvními stranami dne 4. srpna 2014 v Praze. V současné době je Česká republika zařazena na seznam tzv. „spolupracujících jurisdikcí“. Českým finančním institucím je fakticky poskytnuta lhůta pro registraci a srážková daň na ně nebude uplatňována minimálně do 31. prosince 2014. Setrvání České republiky na tomto seznamu je samozřejmě podmíněno včasnou ratifikací Dohody. K prvnímu předávání informací by v případě ratifikace Dohody mělo dojít v září 2015.

Dohoda vstoupí v platnost k datu oznámení České republiky Spojeným státům, že Česká republika dokončila své nezbytné vnitrostátní postupy pro vstup Dohody v platnost.

VIII. Závěr

Sjednání Dohody poskytne českým správcům daně nástroj v boji proti daňovým únikům a umožní přímou spolupráci s IRS na základě automatické výměny informací, za účelem správného zjištění a stanovení daní. Dohoda současně sníží zatížení českých finančních institucí oproti situaci, kdy by Dohoda sjednána nebyla (musely by samy uzavírat dohody s IRS umožňující jim oznamovat přímo do Spojených států a systém by nebyl jednotný).

Současné legislativní práce OECD (tj. schválení jednotného globálního standardu pro výměnu informací v oblasti daní) a EU (návrh na novelizaci směrnice o spolupráci) reagují ve velké míře na dvoustranné dohody FATCA uzavřené se Spojenými státy a jsou koncipovány podle jejich ustanovení. Z mezinárodního hlediska Česká republika sjednáním Dohody deklaruje svoji aktivní účast na tvorbě a rozšiřování transparentní správy daní, jež kromě snižování daňových úniků zahrnuje také šíření společného standardu automatické výměny informací v oblasti daní.

V Praze dne 3. září 2014

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.
předseda vlády